

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **I. D.**, zast. JUDr. Alžbětou Prchalovou, advokátkou, se sídlem v Brně, Dřevařská 25, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 29. 11. 2004, č. j. 24 Az 43/2004 – 30, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 13. 1. 2004, č. j. OAM-10/LE-VL02-VL02-2004, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byly ekonomické a existenční problémy vzniklé v důsledku nemožnosti najít stálé zaměstnání a snaha o legalizaci pobytu na území ČR, aby alespoň po omezenou dobu mohl v ČR pracovat a vydělat peníze pro zabezpečení rodiny na Ukrajině.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkl porušení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a dále § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu, přičemž pokud jde o skutkové důvody, žalobce poukázal na svoji žádost o udělení azylu v České

republice, protokol o pohovoru, který s ním byl proveden, a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k předmětné žádosti o udělení azylu. S ohledem na tyto skutečnosti navrhl, aby Krajský soud v Ostravě napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 29. 11. 2004, č. j. 24 Az 43/2004 – 30, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl. V odůvodnění rozsudku krajský soud poukázal na to, že žalobce označil za důvod žádosti o udělení azylu existenční důvody, neboť nemohl v zemi původu najít práci a manželčiny výdělky nestačily k úhradě základních životních potřeb rodiny; důvodem jeho pobytu v ČR je tak možnost vydělat si finanční prostředky, kterými zajišťuje rodinu na Ukrajině, a to také s ohledem na zdravotní stav své dcery, jejíž léčbu musí financovat. Krajský soud se proto ztotožnil s právním názorem žalovaného, že tyto pohnutky nelze podřadit pod zákonem taxativně vymezené důvody udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Za důvodnou nepovažoval krajský soud ani námitku žalobce týkající se humanitárního azylu, neboť ze skutečností uvedených žalobcem ani z informací shromážděných ve spise o Ukrajině nevyplývalo, že by žalobce v případě návratu na Ukrajinu byl nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku hrozby válečného konfliktu, příp. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon stanoví trest smrti (§ 91 odst. 1 písm. a/ zákona o azylu); vycestování žalobce by také nebylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR (§ 91 odst. 1 písm. b\ zákona o azylu). I v případě námítky týkající se § 91 zákona o azylu neshledal krajský soud důvody pro její vyhovění. K námitkám týkajícím se dodržování procesního předpisu krajský soud uvedl, že žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí (§ 32 odst. 1 správního řádu), takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (§ 3 odst. 4 a § 46 správního řádu), z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval (§ 47 odst. 3 správního řádu), přičemž nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobce odpovědně a svědomitě (§ 3 odst. 3 správního řádu).

Proti citovanému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel je toho názoru, že krajský soud vycházel ve svém rozhodnutí ze skutkového stavu zjištěného příslušným správním orgánem. Toto skutkové zjištění však nemá oporu v příslušných spisových materiálech a v některých případech je i v rozporu s nimi. Správní uvážení se vztahuje na způsob použití zákonem upraveného následku, oproti tomu neurčitý právní pojem se zaměřuje na zjištění skutkového stavu. Toto zjištění pak musí vycházet z objektivně a reálně zjištěných skutečností a nemůže být nahrazováno předpoklady, domněnkami a úvahami. Tyto reálně neexistující skutečnosti se projevují zejména u hodnocení situace ve stěžovatelově domovské zemi i v hodnocení jeho osobní situace. Správní orgán pak při svém rozhodování překročil meze správního uvážení i tam, kde nebral v úvahu novelu zákona o pobytu cizinců na území České republiky účinnou od června roku 2001. Zřejmě tedy lze rozhodnutí správního orgánu považovat za rozhodnutí rutinní, nevycházející z objektivně zjištěné skutkové podstaty konkrétní věci a ve svém důsledku pak i překračující meze, které správní orgán při svém uvážení má k dispozici. Stěžovatel má tak za to, že v jeho případě nejsou dány důvody azylu podle § 12 zákona o azylu, nicméně jsou dány podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona

o azylu. K situaci na Ukrajině stěžovatel uvádí, že to rozhodně není pro jeho osobu země, kde by mohl žít. Žil ve vesnici s několika domy, kde v podstatě neexistovala žádná možnost obživy. Aby mohl on a jeho příbuzní vůbec žít, musel volit cestu vycestování. Vzhledem k jeho příslušnosti k té nejnížší a nejubožejší sociální skupině přestal být hodnotným člověkem a občanem, a proto je přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu z humanitárních důvodů v České republice. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný správní orgán popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný ke kasační stížnosti podotýká, že stěžovatel neuvedl v průběhu správního řízení žádné relevantní skutečnosti pro udělení azylu na základě zákona o azylu. Sám stěžovatel, resp. jeho právní zástupce takový fakt v kasační stížnosti podporují tvrzením, že stěžovatel si je vědom, že v jeho případě nejsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel v průběhu správního řízení jako důvod podání žádosti o azyl na území České republiky uváděl pouze ekonomické potíže v zemi původu, nemožnost nalézt zaměstnání, snahu v České republice vydělat peníze, aby mohl živit svou rodinu. Tyto výše uvedené důvody však nejsou relevantními důvody podle zákona o azylu pro udělení azylu. Žalovaný dále uvádí, že správní orgán rozhodující ve věcech azylu je vázán zákonem o azylu jako hmotněprávní normou a souvisejícími procesněprávními normami, nikoliv zákonem o pobytu cizinců na území ČR. Správní orgán pak může pouze odkázat na možnost řešit situaci stěžovatele podle zákona o pobytu cizinců, neboť ze stěžovatelovy žádosti o udělení azylu je patrné, že zde nejsou dány důvody pro udělení azylu na území ČR. Žalovaný se rovněž přiklání k rozhodnutí, že stěžovatel nenaplňuje zvláštního zřetele hodné důvody podle § 14 zákona o azylu. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán

rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 7. 1. 2004 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že vlast opustil dne 14. 6. 2003 z ekonomických důvodů. Na Ukrajině neměl práci, a proto se rozhodl odcestovat za výdělkem do České republiky. O udělení azylu požádal poté, co byl zadržen a obdržel správní vyhoštění. Chtěl by si v ČR alespoň na čas legalizovat svůj pobyt a pracovat, vydělat peníze a poté se vrátit domů. Ve vlastnoručně psaném prohlášení tyto důvody potvrdil a dále upřesnil, že peníze potřebuje také na operaci své dcery. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že opustil Ukrajinu, neboť tam nebyla práce. V ČR chtěl vydělat peníze, aby uživil rodinu. Manželka sice pracovala, ale peníze jim na živobytí nestačily. Jejich životní úroveň byla velmi nízká, peníze chyběly v podstatě na všechno, na jídlo i na oblečení. Byl sice evidován v zemi původu na úřadu práce, ale ani ten mu práci nenašel. Jako podporu v nezaměstnanosti dostal dvakrát 30 hřiven. Sledoval inzeráty v novinách, chodil na místa nabídek, hledal práci v různých městech a vesnicích Ternopolské oblasti. Stěžovatel upřesnil, že na Ukrajině je nedostatek pracovních míst, protože mnoho podniků bylo zrušeno a nic nového se tam nebuduje. Také zemědělská družstva byla zrušena, ekonomická situace je všeobecně špatná a postihuje mnoho obyvatel v zemi původu. Zbytečné je i přesídlení do jiných oblastí Ukrajiny, protože se tam nedá sehnat bydlení a s prací je to všude stejné. Stěžovatel po uplynutí platnosti víza žil v ČR nelegálně. O možnosti požádat o azyl nevěděl a rozhodl se o něj požádat, až když byl zadržen cizineckou policií. V případě návratu do vlasti by žil opět v chudobě a rodina by měla existenční problémy. Peníze vydělané v ČR posílal žalobce manželce a ona tím zabezpečovala rodinu. Chtěl by, aby to tak fungovalo ještě alespoň půl roku. Stěžovatel dále uvedl, že se státními orgány v zemi původu nikdy problémy neměl, ani se soukromými osobami. Doplnil, že peníze potřebuje také na léčbu dcery, jejíž zdravotní stav vyžaduje jednou za dva roky transfuze krve, které je nutno zaplatit, stojí 300 - 400 USD. Za tyto léčebné postupy musí platit v zemi původu všichni. Manželka chodila v souvislosti s léčbou dcery žádat o sociální podporu, ale bylo jí řečeno, že peníze na tyto účely nejsou.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Při rozhodování o udělení azylu je rozhodující existence odůvodněného strachu z pronásledování směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku

určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu. Takové okolnosti však stěžovatel v řízení před žalovaným netvrdil ani neprokazoval. Stěžovatel naopak vždy poukazoval na to, že důvodem jeho žádosti o udělení azylu byly ekonomické a existenční problémy vzniklé v důsledku nemožnosti najít stálé zaměstnání a snaha o legalizaci pobytu na území ČR, aby alespoň po omezenou dobu mohl v ČR pracovat a vydělat peníze pro zabezpečení rodiny na Ukrajině a na lékařskou péči své dcery.

Nejvyšší správní soud rovněž nesdílí stěžovatelovo stanovisko, že náležel k nejnižší a nejubožejší sociální skupině, resp. že tato okolnost zakládá jeho právo na udělení azylu z humanitárních důvodů. Zaprvé, v případě stěžovatelem definované sociální skupiny „nejnižších a nejubožejších“ nelze hovořit o sociální skupině ve smyslu zákona o azylu, kterou se rozumí skupina osob vyznačující se objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá, přičemž tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob. Zadruhé, definování určité sociální skupiny má v azylovém řízení význam jen s ohledem na konkrétní projevy pronásledování takové skupiny v zemi původu; existenci pronásledování je přitom třeba v řízení prokázat, neboť je zcela nezbytným předpokladem pro přiznání právní ochrany formou azylu. K samotné otázce, zda stěžovatelem deklarované ekonomické potíže zakládají jeho právo na udělení humanitárního azylu, Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu, jehož smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu pak správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posléze posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu, zde především zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. V postupu žalovaného ani krajského soudu však Nejvyšší správní soud neshledal žádná pochybení.

Za nepřezkoumatelnou, a tudíž i nedůvodnou považuje Nejvyšší správní soud námitku stěžovatele, že správní orgán pak při svém rozhodování překročil meze správního uvážení tam, kde nebral v úvahu novelu zákona o pobytu cizinců na území České republiky účinnou od června roku 2001. Ze zákona o azylu přímo nevyplývá, že by správní orgán při svém posuzování podmínek pro udělení azylu měl brát v úvahu některou z okolností uvedenou v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších novel. Vzhledem k tomu, že stěžovatel tuto námitku nijak blíže nespecifikoval a sám soud pochybení neshledal, nemohl k ní Nejvyšší správní soud přihlídnout.

Ke zjišťování skutkového stavu Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel v průběhu řízení neuvedl žádnou skutečnost, již by bylo možno subsumovat pod důvody pro udělení azylu. V takovém případě nemusel žalovaný prokazovat ani vyvracet skutečnosti z hlediska důvodů pro udělení či neudělení azylu relevantních, neboť takové skutečnosti mu nebyly ze strany stěžovatele vůbec předloženy.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, ani nebyla shledána nepřezkoumatelnost rozhodnutí tohoto soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. února 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu